

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י' אייר תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות סה | דף הכולל: כתובות ט.
דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד סעיף ו'.
מוסר: חפץ חיים - כלל י' אות י"ז עד סוף הל' לשון הרע.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבטחון פרק ג' 'והעלה אשר בעבורה חייב הבורא' עד 'וכיוון שהתברר חיוב הגלגול'



להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

סודו של בעל התפילה הישיש מאנטוורפן | מרן אמר לאחי: "אני חושש שאשב"א נעלב ממני" |
בימה של אש ירדה מהשמים: חלומו של הגה"ק רבי חיים מוולאז'ין זי"ע | 2399

על דא ועל הא

לאחר מכן, כשאחי שליט"א נכנס אליו, אמר לו
מרן זי"ע: "אני חושש שאשב"א נעלב ממני, תסביר
לו שבמכתבים אני עונה רק על שאלות פשוטות
וקצרות, והוא שואל שאלות קשות ומורכבות..."



Yaakov Naumi/Flash90

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו

אמרתי לו: האם זה בגלל ששקול משה כנגד כל ישראל? ואמר לי:
"לא! אצל כולם זה השם שלך". אח"כ הסתכל בספר שהוצאתי
וכתבתי בתחילה את כל הד' שמות בצורה מושלמת ולא אשב"א,
וחייך ואמר: "לא כתבת את השם שלך..."

והנה דרכו בקודש היתה שבשאלות מסוימות השיב במכתב
מילה אחת: "תיכנס". ופעם היו כמה מכתבים רצופים שהשיב
לי "תיכנס", ואני לא נכנסתי (והאמת היא, שעל אף שהתייחס
לכל אדם כקטן כגדול בחביבות עצומה ובעונה ושפלות יתירה
ועצומה, ואותי אישית הוא הכיר וקיבלני בחביבות, אעפ"כ רעדתי
מאד כשנכנסתי אליו ביראת הרוממות מופלגת, ואין לי ביאור
לבאר דבר זה למה היה כן, אלא שכנראה מחמת גודל קדושתו
ותורתו היה כן, ותורתו מכרזת עליו).

והנה מרן בענותנותו חשש שאולי נעלבתי ממנו ולכן אינני
נכנס, והיו כמה וכמה מעשים שקרו בעקבות כך:
ראשית, אחי הגרמש"ע שליט"א נכנס אליו, והוא אמר לו: "אני
חושש שאשב"א נעלב ממני, תסביר לו שבמכתבים אני עונה רק
על שאלות פשוטות וקצרות, והוא שואל שאלות קשות ומורכבות

מספר ת"ח מבאי ביתו של מרן הגר"ח זי"ע: זכיתי בס"ד
כעשרים שנה, עוד מהיותי בחור, להתכתב עמו במאות או אלפי
מכתבים, בעיקר בהלכה, וגם בהנהגה ושאלות בגמרא וראשונים,
וקיבלתי ממנו אלפי אלפים של תשובות עד כי אין מספר, והכל
היה בחביבות גדולה, וכשנכנסנו אליו היה מפרגן על זה מאד,
והיה אומר: "אתה כותב יפה כמו ת"ח", או ש"את המכתבים
שלך אני עונה ראשון בגלל שאתה כהן ויש מצות וקדשתו", וכן
אמר: "בעזרת ד' גם הילדים שלך ישלחו לי מכתבים". וכאשר בני
מנחם ני"ו גדל שלח מעט שאלות במכתב, והוספתי שם שזכינו
והתקיימה ברכתו שגם ילדי ישאלו, ואח"כ סיפר לי ידי"נ הגר"ג"ה
שמרן הראה לו בהנאה מרובה מה שכתבתי.

בשנים האחרונות היה כותב את שמות השולחים על המעטפה
מבחוץ, וכששלחתי מכתב עם בני ביחד כתב על המעטפה,
שנמצאת תחת ידי: "אשב"א כהן ובנו" [= הוא היה קורא לי
בקביעות בשם אשב"א, שהוא הר"ת של ד' השמות שלי. ופעם
שאלתי אם מותר לבת שלי לומר שם זה, כיון שרק ברשב"ם 23
קוראים לי ככה, ואמר: ודאי שלא, כי זה השם שלך אצל כולם".

ולזה צריך לענות בע"פ, ולכן השבתי לו תיכנס".

אח"כ אחי הגרמ"א שליט"א עשה ברית לבנו אצל מרן, ואני חששתי לגשת אליו מחמת הנ"ל, ומרן רק נכנס לברית ומיד שאל: איפוא אשב"א? וניגשתי אליו ואמר לי: "לאחר הברית תעלה אלי". אני מאד חששתי כיון שלא ידעתי מה רוצה לומר לי, ואחר הברית עליתי עמו לביתו ואמר לי: "כעת תשאל את כל שאלותיך". ושאלתי הרבה שאלות.

וכן אירע בבין הזמנים אב שנסענו בבחרותנו ביחד עם כבוד אאמו"ר שליט"א לכמה ימים לצפת, ושמענו שמרן ג"כ נמצא שם כעת, ובאנו שם לתפילת מנחה. (ומרן ישב שם בספסל האחרון במערב, וכך היתה דרכו בכלל חזו"א, גם למטה וגם למעלה ישב תמיד בספסל האחרון במערב, חוץ מלדרמן שישב באמצע הביהמ"ד ולא במערב). לאחר סיום התפילה התחיל מרן לצאת והיו שם הרבה אנשים שידעו שהוא שם, ובאמצע הליכתו בביהכנ"ס ראה אותנו, ואז פנה לאאמו"ר ושאלו בחיך: "האם גם אתה הגעת לדאצ'ה?" וכשראה אותי אמר לי: "לא הספקתי לענות על כל שאלותיך, כעת בא ותשאל את כל שאלותיך", והניח ידיו על כתפי ולקחני לעיני כולם לספסלו בחזרה והתיישב עמי ורצה לשמוע את כל השאלות", אך אני נעתקה נשימתי מפי ובקושי

גירדתי שאלה אחת.

אח"כ באתי לדירתו שהתארח שם בצפת, ומרן ישב ללא מזגן וללא מאוורר מול חלון פתוח, והגיה את ספרו (לפני שיצא לאור) בשקיעות עצומה כדרכו, ולאחר זמן רב שהבחין בי הושיבני בכסא וזכיתי לשאול את שאלותי.

כבר מבהילות ומרעידות עובדות אלו, שמרן זיע"א שראשו בשמים וסולם מוצב ארצה, חשש מפגיעה כל דהוא מבחור שחשש שנעלב ממנו על שלא השיב לו על מכתביו....

עוד בענין הנ"ל: שלחתי אח"כ עוד מכתב ומרן ענה לי על שאלה אחת מתוך כל השאלות ששלחתי (היתה סיבה לזה מדוע ענה על שאלה זו בלבד), ואח"כ הוסיף בזה הלשון (והגלויה בכתב ידו נמצאת תחת ידי):

"יתר השאלות אני מבין שתכנס, אני מקוה שלא אעשה לך שום רע ולא אצעק עליך ואתה יכול ליכנס במנוחה", עכ"ל, וכל מילה מיותרת. זה היה ספר מוסר חי לראות מידותיו הנוראות וענוותנותו הגדולה שאינה נתפסת, ומבהיל הדבר שמרן שהיה תמיד קצרן גדול במכתביו, כאן שחשש מפגיעה האריך וכתב תשע עשרה מילים...

(קונטרס 'מצבת חיים')

הסיפור היומי

"הכרת פניך עונה בך שאתה בן של ר' משה לייזר" - אמר טראפמן לר' חיים יעקב, ומיד תקף: "אביך הוא חסר דעת ופנאטי!"



הכוכב המוזיקאלי שברח באמצע ההופעה כדי לא לאבד את האידישקייט

לפני כ-35 שנה פגש רבי חיים יעקב באקראי בעירת קייט, יהודי בשם 'טראפמן' שהתגורר באנטוורפן, ולא מהחוגים שלנו. "הכרת פניך עונה בך שאתה בן של ר' משה לייזר" - ניגש אליו טראפמן ואמר, ומיד תקף: "אביך הוא חסר דעת ופנאטי!" לאחר שנחלץ רבי חיים יעקב מההלם של המשפט האחרון, המשיך אותו טראפמן וסיפר: "מיד כאשר הגיע אביך לאנטוורפן (מגליציה, מעט לפני פרוץ השואה) עוד בהיותו בחור, שכר למגוריו מחסן עלוב ברחוב קיוויט'. יום אחד בחולפי ליד החלון בקע משם קול טנור אדיר (לאחר מכן סיפר לי אביך שהוא היה שר כדי לא לשקוע במרה שחורה...). ירדתי ודפקתי על הדלת, הצגתי את עצמי כמורה לאופרה שמוכן ללמדו חינם אין כסף. מה היה החשבון שלי? תלמיד כזה פשוט יקדם אותי בתור מורה.

"לימדתי אותו פיתוח קול. כעשרה שיעורים בלבד, והוא כבר שלט ביצירות כאחד מגדולי המשוררים. מיד אספתי ציבור כדי להשמיע בפניהם את קולו של הכוכב החדש שעלה בחלקי. אביך

למעלה משבעים שנה הרעים בקולו הענוג נעים זמירות ישראל הרב החסיד רבי משה לייזר זצ"ל, שכיהן כבעל תפילה ב'אוסטון שוהל' הנודע של אנטוורפן. גם בזקנותו לא נס לחו וקולו, קול נער. כאשר נשאל הכיצד נותר קולו כה רך וענוג, וגילו כבר מתקרב לתשעים? - השיב שפעם בשהותו בעירה השווייצרית 'שולץ', התרחש המקרה הבא:

באותו זמן נפש שם מרן הגר"ז סולוביציק זצוק"ל, אשר שמע כיצד רבי משה התפלל לעצמו בהטעמה מדוקדקת של ה'מלעיל' וה'מלרע', ומיד הגישו להתפלל לפני העמוד 'קבלת שבת'. עם סיום התפילה פנה אליו מרן הגר"ז בהתלהבות, תקע את ידו בידו ואמר: "יונגערמנצ'יק [אברכצ'יק] תתפללו כן תמיד!". מיד השיב לו ר' משה: "אני לוקח זאת כברכה וכהבטחה!" (זכרון משה)

רבי חיים יעקב, בנו של רבי משה, לא מזלזל בברכת צדיק, אך ליבו אומר לו שאולי הייתה סיבה נוספת לפלא שהתקיים באביו. (ומה גם שלשונו של מרן הגר"ז לא השתמעה בהכרח כברכה, כי אם כתקווה והוראה).

לפסנתר, הוא הכריז בפני כולם בקול: 'לאבד את האידישקייט בשביל הקול? זה בשום פנים ואופן לא!' והוא פשוט נמלט. "אני אומר לך: אם הוא לא היה בורח, הוא היה צומח לגדול יותר מדזיגלי בכבודו ובעצמו" (מאלילי הזמר של הימים ההם)... (מעשה למעשה יתד נאמן בהר תשע"ה)

הסכים להופיע בפניהם כהכרת טובה על שלימדתי אותן, אלא שבאמצע ההופעה - הוא פשוט לקח ידיים ורגליים וברח. "מה קרה? אני ידעתי שהוא לא יסכים לשיר כאשר פסנתרנית תלווה אותו, ולכן סיכמתי איתה מראש שרק לאחר שהוא כבר יתחיל לשיר - תיגש לפסנתר ותתחיל לנגן. אבל ברגע שהיא ניגשה

סגולות וישועות

שבעה פרופסורים מומחים התאספו לנסות להבין את פשר התופעה, העלו צדדים ו'סברות' לכאן ולכאן, אך העלו חרס בידם. והנה באותו היום אינה ה' לידו של אבי הבן גליון 'באר הפרשה'...



כוחה של התחזקות בשמירת העיניים

חשבון נפשו, שהרי בזו השעה הנו שוהה במקום גדוש מכשולות כידוע לכל מי שבא בשערי בית-חולים, וגם הימים ימי שלהי דקייטא, ואנה הוא בא... על כן קיבל על עצמו שלא לצאת מן החדר אלא במקום הכרח, ובכך יחסוך מעצמו לזון עיניו בכל הנעשה במסדרונות ביה"ח אשר רבו שם המכשולות.

לעת ערב נכנס 'אח' לבדוק את שלום הילד ולבחון את ה'מכשירים' אליהם הוא מחובר, ונבהל למראה האדום האדום הזה... שאל את האב מה זה ועל מה זה, ומאליו נענה שלפי דעתו יש לתינוק רגישות לתחליפי החלב (מטרנה) שמהם הוא ניזון, ואמר לו, שכשיגיע הזמן הקבוע לאכילתו יגשו אל הממונים ויבקשו מהם בקבוק עם מזון מיוחד. נרתע האב לעשות זאת מבלי לבקש אישור מהרופאים, מאחר שהם קובעים לכל ילד איזה סוג מזון יאכל, אך ה'אח' ייעץ לו: אל תשאל שאלות מיותרות, פנה אליהם ובקש אותו מזון מיוחד כאילו כך קבעו עבורו.

שמע האב לקולו, וכבר ממחרת החל הטבה ניכרת בצבע העור, עד שכעבור ימים אחדים 'אזיל סומקא' ואתי חיורא' וחזר העור למראהו כבתחילה.

בינו נא זאת! שבעה פרופסורים מומחים נבוכים הם בארץ ואינם יודעים מה לעשות, ואילו אח 'פשוט' הבחין בשורש החולי... אין זאת אלא יד ה', שלאחר שהתחזק האב לגדור גדר כדי לשמור עיניו בקדושה ובטהרה - מיד זכה לראות נפלאות.

(באר הפרשה)

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מעשה ששמע מכלי ראשון מפי מרא דעובדא.

בחודש אלול תשפ"א נאלץ בנו הקטן של אותו יהודי להתאספו מספר ימים בגלל דלקת ריאות. והנה ביום השני שהיה בביה"ח החלו להופיע על גופו כתמים אדומים, שהלכו והתפשטו לכל עבר עד שכעבור כמה ימים היה כולו אדום. הרופאים לא ידעו מה מקור ה'אדמומית' הזו, האם יש לה שייכות לדלקת הריאות או שמא תקפו חולי נוסף. התאספו שבעה רופאים 'אנשי שם', פרופסורים מומחים (וביניהם רופא המומחה לנשימה, וכן רופא לכלי דם ורופא עור) ודנו בכובד ראש במהות הכתמים האלו, אם מקורם בזיהום או מסיבה אחרת, והעלו צדדים ו'סברות' לכאן ולכאן, עד ש'החליטו' להחליט למחרת...

באותו היום אינה ה' לידו גליון 'באר הפרשה' (שיצא לאור באותו שבוע), וכשעיין בו לאחר שהלכו הרופאים מצא כתוב מעשה (וזה תוכנו בקוצר אמרים) בבחור אחד משיבת 'יקירי ירושלים' בעיה"ק ירושלים שקיבל על עצמו חיזוק בשמירת העיניים שלא לצאת מבניין הישיבה כל חודש אלול, ויום אחד פרחו לו פצעים בידיו אך הוא ולא אבה לצאת מבניין הישיבה ללכת לבית הרופא. ומן השמים נזדמן שהגיע רופא מחו"ל לצרכי ראש הישיבה וממילא בדק גם אותו והורה שצריך למשוח על ידיו משחה פלוגית שבדיוק היתה ברשותו, וראו בעליל עד כמה הקב"ה סייע בעדו לשמור על קבלתו.

'אבי הבן' דנו, ראה מעשה ונזכר הלכה... מיד החל לעשות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת



תמיד תהיתי לעצמי, סיפר רבי חיים, מה יהיה עם אותו 'בעל קורא' לאחר מאה ועשרים? מצד אחד לא למד כמעט כלום ונכשל כסדר בהלכות ודינים מפורשים, אך מצד שני, הרי 'קריאת התורה' שלו מלאה חביבות ועריבות!



תורה מגנא ומצלא

במהלך שיחתם ביקש הגאון לספר לאיש 'טיב מעשה' מופלא אחד, וביקשו במפגיע להאזין היטב לעובדא נפלאה זו, כדי שיוכל להפיק ממנו לקח 'מוסר השכל' הגון:

פתח הגאון רבי חיים וואלוז'נער וסיפר:

בשנות נערוותי היה בעירנו 'בעל קורא' עם הארץ, יהודי פשוט שלא ידע כמעט כלום, אף בהלכות ודינים הפשוטים לא ידע דבר, אבל את מלאכתו מלאכת 'קריאת התורה' אהב עד מאוד! הוא אמנם לא הבין הרבה ממה שקורא, בהיותו בור ועם הארץ גמור... אבל את 'טעמי המקרא' ידע ושינן היטב, ומתוך חיבתו הגדולה ואהבתו את מלאכתו היה מכין עצמו הדק היטב מדי שבת בשבתו, ועלתה קריאתו לשם ולמופת, וכל הציבור היו משבחים ומהללים את הבעל קורא שלנו ואת 'קריאת התורה' שלו.

כשלעצמי, סיפר רבי חיים, תהיתי תמיד ביני לבין עצמי, מה יעשה בדינו של אותו 'בעל קורא' לאחר מאה ועשרים? הרי מצד אחד לא למד כמעט כלום, ונכשל כסדר בהלכות ודינים מפורשים, אבל מצד השני 'קריאת התורה' שלו מלאה חביבות וטעם עריבות מתיקות התורה!

לימים הגיעה שעתו של אותו 'בעל קורא', והוא הסתלק לבית עולמו. והנה לאחר מותו ראיתי אותו בחלומי כשהוא רץ מהר, ונראה נס ובורח על נפשו מפחד המשחיתים הרודפים אחריו, אך הנה זה פלא: לפתע, כאשר כמעט קרבו אליו, ירדה פתאום 'בימה של אש' וניצבה בפני אותו 'בעל קורא', ותיכף החלו כולם לברוח ולנוס לכל עבר, ולא נשאר מהם אף אחד!

או אז הבנתי היטב, סיים רבי חיים את טיב סיפורו הנאה, סוגיא שלמה ששנו רבותינו ז"ל בפ"ג דסוטה (כא). שהתורה מגנא ומצלא גם לעולם הבא. וזה לשון הגמרא שם: "את זו דרש רבי מנחם בר יוסי", כי נר מצוה ותורה אור' (משלי ו, כג) - תלה הכתוב את המצוה ב'נר' ואת התורה ב'אור'. את המצוה בנר, לומר לך מה נר אינה מגינה אלא לפי שעה, אף מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה. ואת התורה באור, לומר לך מה אור מגין לעולם, אף תורה מגינה לעולם. ואומר (שם כב) 'בהתהלךך תנחה אותך וגו', 'בהתהלךך תנחה אותך' - זה העולם הזה, 'בשכבך תשמור עליך' - זו מיתה, 'והקיצות היא תשיחך' - לעתיד לבא" וכו'.

מבואר אפוא, שהתורה הקדושה מגינה ושומרת על האדם תמיד, הן בחייו והן לאחר מותו. ואותו 'בעל קורא' בור ועם הארץ

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

באחת העיירות הסמוכות לעיר וואלאז'ין המפורסמת, נפטר ה'בעל קורא' הקבוע של העיירה ונסתלק לבית עולמו. באותה עיירה דרו מעט יהודים, בית כנסת אחד ויחיד שימש את כל יהודי המקום, ועתה נשאר בית הכנסת ללא 'בעל קורא'. גבאי בית הכנסת חיפשו נואשות אחר 'בעל קורא' מתאים שייאות לקבל על עצמו את המשרה המכובדת, אך לא עלתה בידם.

החליטו הגבאים לגשת בעצמם אל כל יהודי המקום, אחד אחד, כדי לחפש ולברר אם יש ביניהם 'בעל קורא' מתאים למלאכת הקודש, ואכן בחיפושים הדקדקניים הללו עלה בידם לגלות את אחד מבני העיירה, איש נכבד ירא ושלם ששימש בעבר כ'בעל קורא' בעיר אחרת, והוא בקי היטב במלאכה על בוריה! דא עקא, משום מה סירב האיש לקחת את המשרה על שכמו, בתואנה שמלאכת 'הכנת הקריאה' קשה עליו, כאשר ידוע שהבעל קורא צריך להכין היטב את הפרשה ל'קריאת התורה', כדי שתעלה קריאתו כהוגן כדת וכדין, ומחמת קושי טרחת ההכנה דחה את ההצעה.

[ואכן מפורש בדברי הזוהר הקדוש פרשת ויקהל (ח"ב ר:)] שאסור לבעל קורא לקרוא בתורה בלא הכנה, וזל"ק: "מאן דסליק למקרי באורייתא, יסדר אינון מלין בקדמיתא בביתיה, ואי לאו לא יקרי באורייתא" וכו'.

הגבאים המסורים ניסו לדבר על ליבו, ביקשו והפצירו בו מאוד, והסבירו לו שאין בכל רחבי העיירה 'בעל קורא' מנוסה, ומן ההכרח הוא שיקבל את המשרה, אך האיש בסירובו עומד שזו המלאכה קשה עליו מאוד.

בלית ברירה נאלצו הגבאים ונכבדי העיירה להציע את עניינם בפני הגה"צ רבי חיים מוואלאז'ין זצוק"ל, שבעניינים רבים היה עומד לימין יהודי העיירה, הן בצרכי הכלל והן בצרכי הפרט, ועתה ביקשו מלפניו אם יוכל לבקש מאותו יהודי ולשכנעו להירתם אל המלאכה, מלאכת הקודש.

נענה הגאון ר' חיים, ובהזדמנות הראשונה כשהגיע אותו יהודי אל העיר וואלאז'ין ונכנס לבית הכנסת לתפילת 'מנחה מעריב', ביקש ר' חיים לשוחח עימו מעט. שמח היהודי הנכבד להזמנתו של הצדיק, ולעת ערב לאחר שסיימו תפילת ערבית התלווה אל הגאון בדרכו לביתו, והם התיישבו לשוחח יחדיו באהבים בביתו של צדיק.

היהודי, וכשחזר אל העיירה בישר בשמחה לגבאי בית הכנסת שניאות הוא לקבל על עצמו את המשרה הכבדה, ותיכף נתמנה ל'בעל קורא' קבוע של העיירה, כממלא מקומו של הבעל קורא המנות, והחזיק באותה 'חזקה' רבות בשנים.

(טיב הקהילה)

יוכיח, שעל אף שחטא הרבה וברא בעבירותיו הרבה משחיתים ומלאכי חבלה, לא היו יכולים להרע ולהזיק לו גם לאחר מותו, בזכות 'קריאת התורה' שהיה קורא בבית הכנסת מדי שבת בשבתו ברוב אהבה וחביבות עצומה בכל ליבו ונפשו!

טיב אותו מעשה ולקחו העצום חדרו היטב אל ליבו של

יומא דהילולא

באותה שבת באמצע הקריאה נתגלה חשש פסול בספר התורה, ורב ביהמ"ד הורה להוציא ספר אחר. פנה הרבי לרב ואמר לו, כי חשוב לו לקרוא דווקא בספר זה, וביקש שהרב ינסה בכל זאת למצוא צד היתר. הרב בדק שוב, אך עמד נבוך...



ליומא דהילולא של הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצוק"ל - י אייר תרמ"ב

ורבנים, וכל הקהל עומד ומסתכל. אך הוא הלך ועלה אל הבימה. התכופף אליו הרבי ואמר לו בלשון רכה: גרשון מיין קינד, האם אתה כבר יודע לקרוא? הילד עוד לא הספיק להחליט מה לענות, ותיכף העמידו אותו על כסא ליד ספר התורה, והרב נטל את ידית הכסף והצביע על המילה. מיד קרא הילד את המילה, והמשיך לקרוא את כל הפסוק.

כששמע זאת הרבי זצוק"ל, חיך אליו ועם צביטה בלחיו אמר לו: "גרשון, מיין זיס קינד, פונקט אזוי ווי דו האסט מיר געגעבן א פארגענוגען און נחת רוח, דארף איך דיר צוריק צאלען מיט א ברכה, אז דו זאלסט האבען א גוט געזונטען לעבען און אריכות ימים" [-גרשון, בני המתוק, כשם שאתה הסבת לי תענוג ונחת רוח, צריך אני לשלם לך כגמולך בברכה שיהיו לך חיים טובים, מתוך בריאות ואריכות ימים].

כמובן שברכת הצדיק התקיימה במלואה מעל ומעבר למקובל, ר' גרשון זכה לאריכות ימים מופלגת, וכל חייו לא חלה בשום מחלה, ונפטר לבית עולמו בגיל מאה ואחת עשרה בשנת תשד"מ. (גיליון 'מתיקות הדף היומי')

סיפור מדהים סיפר כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א בשם החסיד הישיש ר' גרשון שוורץ ז"ל, שהיה מסתופף בילדותו אצל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצוק"ל.

בילדותו נסע פעם ר' גרשון עם אביו לטאלנא לשבת קודש, ובאותה שבת באמצע קריאת התורה נתגלה חשש פסול בספר התורה. מיד קראו לרב של בית המדרש, והוא פסק כי אכן האות מחוקה מעט ויש להוציא ספר תורה אחר.

מששמע זאת הרה"ק מטאלנא קרא מיד לרב ואמר לו שיש לו ענין לקרוא דווקא בספר תורה זה, ולכן הוא מבקש אם הרב יכול למצוא צד היתר להכשיר את הספר. הרב הביט שוב באות המחוקה ולא מצא היתר, אך לא רצה לצער את הצדיק, ולכן עמד נבוך כמה רגעים.

נענה הרה"ק מטאלנא: הרי אפשר לקרוא לילד ולבקש ממנו לקרוא את המילה ולפי זה לפסוק את הדין. הרב הסכים, אך אמר מיד שאין סיכוי שהילד יוכל לקרוא את המילה כראוי.

הרה"ק רבי דוד'ל הסתובב לעבר הילדים, פנה לעבר גרשון הקטן, ורמז לו לבוא אל הבימה. גרשון הקטן שהיה אז בן שש, נבהל ולא הבין מה רוצה ממנו הרבי, כשסביב עומדים זקנים

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

שׁ״ץ ששכח לספור יום אחד, ומתבייש לבקש מאחר שיברך במקומו - מה יעשה?



לברך ומוציאו, וסופר ספירת העומר, והשומע יצא ממנו בברכה (ויספור בעצמו). הגר"ח קניבסקי שליט"א. וע"ע 'שערי תשובה' סו"ס תפ"ט, ובשו"ת 'שבט הלוי' ח"ג ס' צ"ו אות א', ובח"ד ס' קנ"ז ד"ה סימן צ"ו.

(הגר"א הלוי דינר שליט"א, גיליון 'מים חיים' בהר תשע"ח)

שאלה: שׁ״ץ שהוא אבל, שכח לספור יום אחד ומתבייש לבקש מאחר שיברך במקומו, כיון שע"ז ידעו כולם ששכח. מה עליו לעשות?

תשובה: יכול לבקש מאחד מהציבור שיתכוון לצאת ידי חובה בברכתו, ומוציאו מדין ערבות (שמעיקר הדין קי"ל שגם בבקי אמרינן ערבות, וכמבואר במשנ"ב ס' רע"ג ס"ק ב', ויכול השׁ״ץ

חברי התמים עומד להיכנס לחנותו של מוכר המפורסם בערמומיותו - האם מותר לי להזהיר אותו?



הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר הפץ חיים

נפוץ ופופולארי מאוד במחוזותינו: לספר לחברו על חנות מסוימת שהמחירים בה יקרים: דעת הגר"א גנחובסקי, שבדבר שאין לו מחיר קבוע בשוק ואין בו אונאה, אסור לספר שבחנות פלונית מוכרים זאת ביוקר. ואף שאין זה דבר גנות, מכל מקום בעל החנות ניזק מכך שלא כדין, שהרי מותר לו להרוויח.

אמנם, האיסור לספר הוא רק לסתם אדם, משום שאז אומרים אנו 'מאי חזית' - מדוע להעדיף את הרווח של אותו אדם על פני הרווח של בעל החנות. אולם לקרובו מותר לו לספר, משום 'מבשרך אל תתעלם'. היינו, שמותר לאדם לדאוג לשאר-בשרו ולהעדיף את רווחתו על פני רווחתם של אחרים. וב'ביאורים ומוספים' מובאות דעות חלוקות לגבי שכנים וידידים, שיש אומרים שאף הם בגדר קרובים לענין זה [ומכל מקום לא יאמר להם שמוכר פלוני הוא יקרן, אלא יאמר להם שבמקום אחר אפשר להשיג בזול יותר], ויש אומרים שאין להם כל עדיפות על פני שאר אנשים.

עוד נציין, כי כאשר אותו אדם כבר נמצא בחנות, וכל שכן אם כבר סיכם על הקנייה עם המוכר - הדין שונה ומורכב יותר, וייתכן שבאופן זה כבר אסור לומר לו מאומה, ראה הרחבת הדברים ב'ביאורים ומוספים' שם.

כיצד יש לנהוג כאשר ידיד מספר לנו כי בכוונתו להזמין בעל מקצוע מסויים לביתו, או להזמין עבודה אצל קבלן וכדומה, ואנו יודעים בבירור כי אותו בעל מלאכה נוהג לרמות את לקוחותיו? בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד ב'חפץ חיים' (הלכות רכילות כלל ט סעיף י') ממשיך החפץ חיים לעסוק באופנים שבהם מותר לספר רכילות, ומביא דוגמא מעין זו שהזכרנו:

אם מישהו רואה אחד שרוצה להיכנס לחנות לקנות, והוא יודע שאותו אדם תמים, ובעל החנות הוא טיפוס ערמומי שרק מחכה ללקוחות כאלו על מנת לרמותם, עליו לספר לו ולהזהירו מפניו (וזאת בתנאי שמלאו שאר התנאים להיתר, כמבואר בסעיפים הקודמים שם, וכמו שהזכרנו מספר פעמים בימים האחרונים).

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מובאת דעת הגר"ח קניבסקי בעניין קבלן שאינו עומד בזמנים ותמיד מסיים עבודתו לאחר הזמן - שמותר לספר זאת למי שמתעניין אודותיו. ואילו הגאון רבי אלחנן היילפרין הורה בזה, שיש לומר למתעניין באופן כללי שהרבה קבלנים לא עומדים בזמנים וכדאי לו לוודא את הדבר לגבי הקבלן ההוא, או להחתימו על חוזה מפורש למקרה של איחור.

ונידון נוסף המובא ב'ביאורים ומוספים' לגבי נושא-שיחה



יבמות דף סה

כיצד השפיע ה'אהבת ישראל' על הבנקאי לשלם את חובה של האלמנה?

כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע

כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע ובכן, אם אשב בביתי וכבודו בביתו, איזו מצוה תהיה, כשלא אומר את ה"דבר שאינו נשמע"? צריכים ללכת לבית האיש שאינו שומע ושם לא לומר לו, ואז תהיה המצוה כתיקונה. וכך עשיתי".

"אבל - אמר לו הגביר - יסלח לי הרבי, יגיד לי את הדבר, אולי

אשמע". "לא - אמר לו הרבי - מובטחני כך שלא תשמע".

ככל שהרבי סירב להגיד לו את הדבר, כך גברה הסקרנות של הגביר יותר ויותר לדעת את הסוד, והפציר ברבי שיגלה לו את ה"דבר שאינו נשמע", עד שלבסוף נעתר לו הרבי ואמר לו:

"הנה אלמנה פלונית, העניה המרודה, חייבת לבנק של כבודו

סכום כסף עבור המשכנתא של בתה. בימים הקרובים עומד הבית להמכר על ידי הבנק במכירה פומבית ואת האלמנה יוציאו החוצה. חפצתי לבקש מכבודו שימחל על החוב לאותה אלמנה, אבל לא אמרתי לו את בקשתי משום אותה המצוה שלא לומר".

"אבל - אמר הגביר בתמהון - דבר כזה אינו אפשרי. הלא

החוב אינו חוב פרטי שלי אלא של הבנק, ואני אינני אלא מנהל של הבנק, אבל אינני בעליו, והסכום הוא של כמה מאות רייניש.

ואם כן...", "הלא הוא הדבר אשר דברתי, שלא תאבה ולא תשמע" - אמר הרבי. במילים אלו סיים הרבי את השיחה ונכנס לביתו,

והגביר אף הוא הלך לביתו. אבל, הדברים נכנסו כחץ ללבו של הגביר ולא נתנו לו מנוח עד שלבסוף הכניס מכיסו את כל החוב

של האלמנה לקופת הבנק. והאלמנה נשארה בביתה.

(מדות והנהגות טובות)

רבי ישראל הגר שכינהו בעל 'אהבת ישראל' בגלל המיוחדות שבו שהיה אוהב ישראל בכל מהותו, יסופר שהיה נוהג בכל ערב ללכת לטייל בלוויית הגבאי שלו. פעם אחת הגיע בדרך טיולו עד בית גביר אחד, מנהל הבנק המקומי, שהיה מן המשכילים ולא היה מחסידי הרבי. כשהגיע לשם דפק על דלת הבית, וכאשר המשרת פתח את הדלת נכנס פנימה והגבאי אחריו הדבר היה תמוה בעיני הגבאי. הוא לא הבין כלל לשם מה נכנס הרבי לבית הגביר, אך לא העז לשאול לפשר הדבר. כאשר ראה בעל הבית את הרבי בא לביתו, חרד לקראתו וקבלו בכבוד הראוי, כי היה מנומס ובעל הליכות.

הגיש האיש לרבי כסא לשבת והרבי ישב במקומו מבלי להוציא הגה מפיו. בעל הבית לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרבי עצמו לאיזו מטרה הוא בא לביתו, ועל כן פנה בלחישה אל הגבאי ושאלו לפשר הביקור. השיבו הגבאי כי גם הוא עצמו אינו יודע מאומה. אחרי זמן מה של ישיבה בדומיה קם הרבי מכסאו, נפרד מבעל הבית ויצא לדרכו.

בעל הבית הלך, מפני הכבוד, ללוות את הרבי, וליווהו עד ביתו. כשהגיעו לשם והגביר התכונן לחזור הביתה, לא התאפק עוד ופנה אל הרבי: "ימחל לי הרבי על שאלתי, הנה בביתי לא היה זה מן הנימוס לשאול משום מה כבדני בביקורו, אבל עכשיו, כאן, אולי יוכל לבאר לי את סיבת הביקור".

השיב לו הרבי: הלכתי לביתך כדי לקיים מצוה, וברוך השם שקיימתיה. תמה הגביר: "איזו מצוה?" רבותינו אמרו - השיב הרבי,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הכוונה המיוחדת בהנחת תפילין בנוסף על הכוונה לשם מצוה



יתברך, והניסים והנפלאות שעשה עמנו ביציאת מצרים, אשר הם מורים על יחודו, ועל כוחו וממשלתו בכל הבריאה לעשות בה כרצונו. וציונו להניח הן על היד - כנגד הלב, והן על הראש - כנגד המוח, שהוא משכן הנשמה, לאות על חובת שיעבוד הלב והמוח עם כל כוחותיהם, לעבודת השי"ת ולקיום מצוותיו.

[שו"ע כה, ה, ומשנ"ב טו]

במצות תפילין נאמר: "וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְּיַד חֻזְקָה הוֹצֵאתָ יְיָ מִמִּצְרָיִם". וכתבו הפוסקים, שמשמעות פסוק זה היא, שבהנחת תפילין, מלבד הכוונה לשם קיום מצוה, המחויבת בכל מצוה שהיא, חובה לכוון גם למטרת המצוה - "למען תהיה תורת ה' בפיך", שמשמעותה המורחבת היא, שציונו השי"ת להניח ארבע פרשיות אלו, 'שמע', 'והיה אם שמוע', 'קדש', 'והיה כי יביאך', שנוכחים בהם יחוד שמו

מחלוקת השולחן ערוך והרמ"א בנוגע לברכת התפילין



על תפילין של ראש: "אשר קדשנו... על מצות תפילין". ולמרות שלדעה זו כך היא ההלכה, רצוי לומר לאחר הידוק התפילין של ראש: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" - אמירה הנאמרת לאחר ברכה לבטלה, (ראה להלן). ואם שכח לומר כן מיד לאחר הידוק התפילין של ראש, יאמר כן כל עוד הוא עסוק בהנחת התפילין.

[שו"ע כה, ה, משנ"ב כא רלא, וביה"ל ד"ה טוב; ביאורים ומוספים דרשו, 30]

לדעת ראשונים רבים, וכן פסקו השולחן ערוך והגר"א - יש לברך בהנחת התפילין ברכה אחת בלבד, לפני הנחת התפילין של יד: "אשר קדשנו במצוותיו וציונו להניח תפילין". ולדעת ראשונים אחרים, וכן פסקו הרמ"א ואחרונים נוספים - יש לברך את 'להניח' לפני הנחת תפילין של יד, וברכה זו היא הן על התפילין של יד והן על התפילין של ראש; ובנוסף, לפני הידוק התפילין של ראש, יש לברך ברכה נוספת, שתיקנו לברך אותה רק

האם ניתן 'לתקן' ברכה לבטלה באמצעות עניית 'אמן יהא שמיה רבה'?



שבח להשי"ת, כך שלא נזכר שם ה' לשווא. ויש שהורה על פי דברים אלו, כי מי שבירך ברכה לבטלה, ובטרם אמר 'ברוך שם', שמע שאומרים קדיש והוצרך לענות "אמן יהא שמיה רבה" - יענה עם הציבור, ויכוון גם לשם תיקון אמירת שם השי"ת לבטלה, בשב"ח להשי"ת הכלול במילים אלו.

[ביאורים ומוספים דרשו כה, 30]

מי שטעה ובירך ברכה לבטלה, או שאמר את שם השי"ת לבטלה, יאמר מיד: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". והרמב"ם כתב: "אם טעה והוציא שם לבטלה, ימהר מיד וישב"ח ויפאר ויהדר לו, כדי שלא יזכר לבטלה, כיצד? אמר ה', אומר: 'ברוך הוא לעולם ועד', או 'גדול הוא ומהולל מאוד', וכיוצא בזה, כדי שלא יהא לבטלה". והיינו, שהשבח שאומר מיד לאחר הזכרת השם לבטלה, הופך למפרע את הזכרת שם ה' לפתיחה של אמירת

* חכמינו ז"ל בזוהר הקדוש, הפליגו בגודל מעלת ההולך מביתו לבית הכנסת כשהוא מעוטף בציצית ומוכתר' בתפילין. וכן נפסק בשולחן ערוך: "ילך לבוש בציצית ומוכתר בתפילין לבית הכנסת".

* חכמינו ז"ל אמרו: "כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין - כאילו מעיד עדות שקר בעצמו". אולם, אם קיים ספק שמא יחלוף זמן קריאת שמע עד שיניח תפילין, יקרא בלעדדיהן.

* בשעה שאומרים בקריאת שמע "וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ", יש לעורר את הלב לאהבת השי"ת. והדרך להגיע לכך היא - התבוננות בגדולת הבורא, לעומת קטנות האדם, ורוב טוב הבורא כלפיו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:



האם מותר להוסיף למגילה נקודות וטעמי המקרא?

ומגילה שניקדו בה את המילים, או שהוסיפו בה את טעמי המקרא - אינה נפסלת בכך. ובמקום שאין מי שיודע את הניקוד והטעמים בעל פה, מותר לכתחילה להוסיף במגילה. והקורא את המגילה ביחידות, יכול להעמיד אדם אחר שיקרא לו בלחש את המילים בנקודותיהן ובטעמיהן מתוך חומש. ובדיעבד, יוצאים ידי חובה אף בקריאה ללא טעמים.

[שו"ע תרצא, ט, ומשנ"ב כה; ביאורים ומוספים דרשו, 23-24]

יש שנהגו לעטר את מגילת אסתר בציורים, אבל יש מהאחרונים שכתבו, שלכתחילה אין לעשות כן, משום שדין המגילה כספר תורה, ובספר תורה אסור להוסיף ציורים; וכתבו עוד, שיתכן שיש לאסור זאת גם משום שהציורים גורמים להיסח הדעת מהקריאה. ויש מפוסקי זמננו שהורה, כי למרות שמגילה עם ציורים כשרה בדיעבד - כיתוב מתחת לתמונות, פוסל את המגילה אף בדיעבד.

הלוח היומי

י' באייר | רבינו יצחק ב"ר יעקב אלפסי זלה"ה, הרי"ף



תר"ג: רבי שמואל ב"ר משה אהרן זצ"ל מקאמינקא-מירופול, בעל שני המאורות ובית שמואל.

תרל"ד: רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל ב"ר אלכסנדר סנדר אייכנשטיין זצ"ל, מקומארנא, בעל שולחן הטהור, היכל הברכה, נוצר חסד, אוצר החיים ועוד.

תרמ"ב: רבי דוד ב"ר מרדכי (מטשרנובל) טברסקי זצ"ל, האדמו"ר מטאלנא, בעל ברכת דוד, מגן דוד ועוד.

תרנ"א: רבי הילל ב"ר ברוך בענדיט ליכטנשטיין זצ"ל, אב"ד קולומיא, קלויזנבורג ועוד, בעל אבקת רוכל, משכיל אל דל, עת לעשות, מקרי דרדקי ועוד.

תרע"ה: רבי ישעיה ב"ר אברהם ליפשיטיין זצ"ל, בעל לבוש ישע.

תשנ"ט: רבי יצחק דוד ב"ר ישראל פלקסר זצ"ל, ר"י שפת אמת וראב"ד אגו"י, בעל שערי יצחק.

יום זה נקבע ע"י חז"ל לתענית צדיקים (שו"ע או"ח תק"פ), על ששנת ב' אלפים תתע"א מת ביום זה עלי הכהן ע"ה, שהיה שופט את ישראל ארבעים שנה וכן מתו שני בניו חופני ופנחס ע"ה ונשבה ארון ה'.

יארצייט:

ד' אלפים תתס"ד: רבינו יצחק ב"ר יעקב אלפסי זלה"ה, הרי"ף. תפ"ג: רבי ישעיה ב"ר אברהם זצ"ל, בעל באר היטב - הראשון, נו"נ לרבנותינו הט"ז והב"ח ע"ה.

תק"נ: רבי מאיר ב"ר צבי הירש מרגליות זצ"ל, מאוסטראה, בעל מאיר נתיבים, דרך הטוב והישר ועוד.

תקנ"ב: רבי יוסף ב"ר מאיר תאומים זצ"ל, בעל פרי מגדים, ראש יוסף, תיבת גמא, אם לבינה ועוד.

תקצ"א: רבי משה ב"ר יחיאל מיכל (מזלוטשוב) גולדמן זצ"ל, האדמו"ר הראשון מזוויהל.



כ"ה לעומר

לא לשמור הקפדות בלב

סיפר הגאון רבי יצחק ברכה: אדם אחד ששימש את מרן הג"ר בן ציון אבא שאול בזמן חוליו, התנצל בפניו שאולי לא נוהר בכבודו כראוי, אמר לו רבינו בזה הלשון: "תדע לך, כשאדם פגע בי, על המקום מחלתי לו, ולמדתי את זה ממנו" ר אבי". (תפארת ציון עמ' רנב)

אם אדם מסוים פגע בנו או ציער אותנו, נשתדל להעביר על מידותינו ולמחול לו, ולא נשמור בליבנו הקפדה ושנאה כלפיו

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי



הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il